

Andmevarade kaardistamine ning andmete väärtus

Veiko Berendsen jt

01.10.2026 – 1 KORD

1 Andmevarade kaardistamine ning andmete väärtus. Kuidas saada ülevaade andmevaradest?

EESMÄRK

- Tutvustada andmevarade käsitlust ja andmevarade juhist. Selgitada andmevara kontseptsiooni seoseid teiste andmehalduse ja teabehalduse (avaandmed, väärtuslikud andmestikud) lähenemistega.
- Koolitusel osaleja mõistab, kuidas käsitleda andmeid varana ning miks ja kuidas see aitab luua ja hallata süsteemset pilti asutuse andmetest.
- Jõuda ühiselt selgusele, kuidas seni tehtule toetudes sünteesida andmete ja teabe käsitlused terviklikuks varade halduseks ning millest tegevust alustada.

VÄLJUNDID

- Asutus teab, kuidas oma andmevarasid ära tunda ja kaardistama asuda.
- Asutus oskab andmevarasid ära tunda, tuginedes senisele tööle andmete ja teabega.

-
- Asutused saavad teiseks koolituskorraks (toimub 05.11.2026) koduse ülesande: (1) Millised on nende asutuse andmevarade tüübid? (2) Milliseid rolle ja töövahendeid on vaja halduse korraldamiseks? (3) Kuidas korraldada koos andmevarade, avaandmete ja asutusesiseseks kasutuseks mõeldud andmestike haldust ning kuidas andmevarasid rühmitada?

SISU

- **Kontseptuaalne osa:** (1) andmevara mõiste ja selle seotus andmete praktilise väärtusega; (2) andmevarade tüübid ja nimekiri (loetelu) ning organiseerimispõhimõtted (seos liigitusskeemiga).
- **Kriteeriumite analüüs:** (1) andmevarade äratundmine ja piiritlemine; (2) andmevarade väärtust suurendavad või vähendavad tegurid; (3) andmevarade väärtuse seos autentsuse ja usaldusväärsusega (tõestusväärtus).
- **Praktiline osa.** Statistikaamet annab ülevaate asutuste veebilehtedel kammimise tulemusel leitud andmestikest (failidest) ning arutame, kuidas neid varana hallata ja kättesaadavaks teha (ATV-s).
- **Arutelu.** Kuidas jõuda andmete kui vara käsitluseni? Kuidas on andmevarade käsitlus asutusele kasulik ehk mida annab väärtusepõhine vaade? Andmete (teabe) seniste käsitluste roll, mida neist kaasa võtta ning kuidas andmevarade käsitlust tõhusalt rakendada (s.o dubleerimist vältides)?

Juhis ja selle kontseptuaalne osa

- Juhise koostas Justiits- ja digiministeeriumi tellimusel EY. On veebis kättesaadav
 - [ANDMEVARADE KAARDISTAMINE – RIK](#)
- Koosneb osadest
 - Sissejuhatus
 - annab ülevaate juhise eesmärgist, sihtrühmast ja kasutusloogikast.
 - 1. Andmevara mõiste
 - selgitab, mida andmevara all selles juhises mõistetakse.
 - 2. Andmevarade kaardistamise käivitamine asutuses
 - käsitleb kaardistamise projekti ettevalmistamist ja käivitamist.
 - 3. Andmevarade kaardistamine ja halduse alla võtmine
 - kirjeldab kaardistamise tegevusi ning tulemuste vormistamist ja kasutuselevõttu.
 - 4. Tüüpvead ja probleemid andmevarade kaardistamisel
 - toob välja levinumad vead ja probleemid, et aidata asutusel neid ennetada ja vältida.
 - Lisad
 - Lisa 1: Andmevarade kaardistamise näidis
 - Lisa 2: Võimalike andmevarade asukohtade loetelu (tehniline vaade)

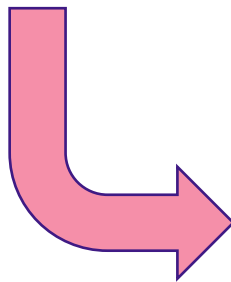
Andmevara ja andmestiku eristus (NAGU ON JUHISES)

Avalikus sektoris kasutatakse sageli mõistet andmestik. Andmevara ja andmestikku eristab eeskätt vaatenurk.

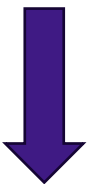
- **Andmestikku** ei käsitleta mitte tehnilise objektina, vaid ärilise tervikuna, mis kirjeldab, millistest andmetest räägitakse ja milleks neid kasutatakse, sõltumata sellest, millises tehnilises vormis andmeid hoitakse. Uhte andmestikku on võimalik kasutada ja levitada mitmel erineval viisil ning eri vormingutes.
- **Andmestiku füüsiline esitus** on andmestiku konkreetne tehniline instants. Andmestiku füüsiline esitus on tehniliselt adresseeritav ning kirjeldab, kuidas andmestik kättesaadavaks tehakse, näiteks faili, andmebaasitabeli või API kaudu. Ühel andmestikul võib olla mitu erinevat füüsilist esitust.
- **Andmevara** väljendab andmete väärtuse ja juhtimise vaadet. Andmevara on andmete kogum, millel on tuvastatav väärtus asutuse ülesannete täitmisel ning mille üle asutus teostab haldust. Nii andmestik (*dataset*) kui ka selle füüsilised esitused on käsitletavad andmevaradena niipea, kui nende väärtus on tuvastatud ja nad on võetud halduse alla.
- Seega:
 - andmestik (*dataset*) on loogiline ja sisuline andmete kogum,
 - andmestiku füüsiline esitus (*distribution*) on selle tehniline vorm/realiseering,
 - andmevara (*data asset*) on väärtuspõhine vaade, mis hõlmab nii andmestikku kui selle füüsilisi esitusi koos nende väärtusega asutuse jaoks.

Mis on andmevara?

ASUTUSE
ÜLESANDED

„tegevus“

„väärtus“

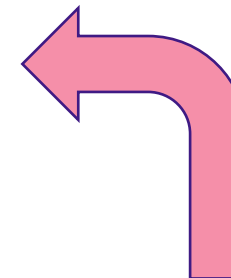
Andmevara on andmete kogum, millel on asutuse jaoks tuvastatav väärtus. Lihtsustatult: kui asutus kogub ja kasutab andmete kogumit oma ülesannete täitmisel on need andmed asutuse andmevara.

Andmevara ei ole eraldiseisev füüsiline andmete kategooria – see on pigem loogiline arusaam andmetest kui varast, mida asutusel on kasulik või kohustuslik järjepidevalt hallata.

„loogiline“

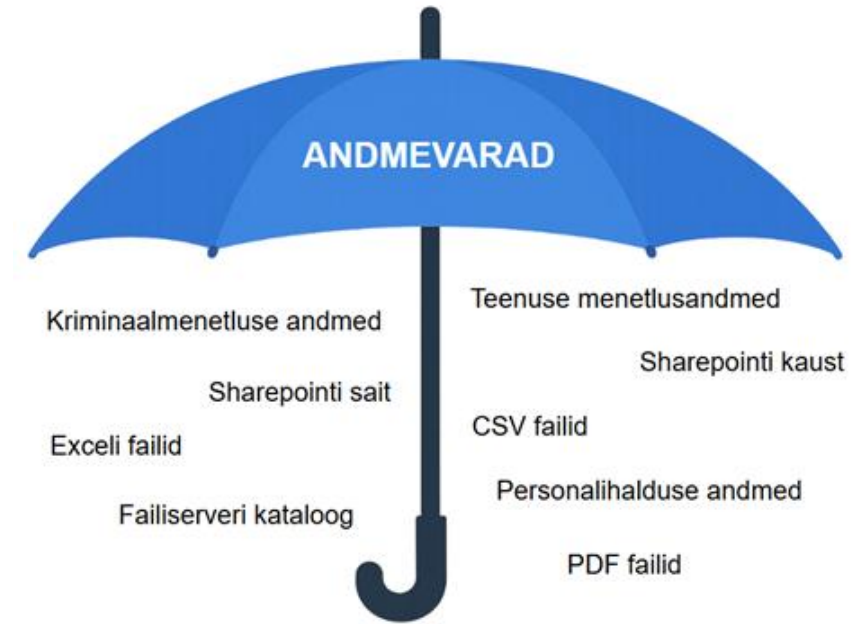
„füüsiline“

ASUTUSE
ANDMED
(KOGUM)

Loogiline ja füüsiline

- Andmevara on andmete kogum, millel on asutuse jaoks tuvastatav väärtus. Lihtsustatult: kui asutus kogub ja kasutab andmete kogumit oma ülesannete täitmisel on need andmed asutuse andmevara.
- Andmevara ei ole eraldiseisev füüsiline andmete kategooria – see on pigem loogiline arusaam andmetest kui varast, mida asutusel on kasulik või kohustuslik järjepidevalt hallata.
- Loogiline on tähenduses tüüp ehk üldmõiste või nagu IT-keeles „klass“ (entity) ja „eksemplar“ (instance).

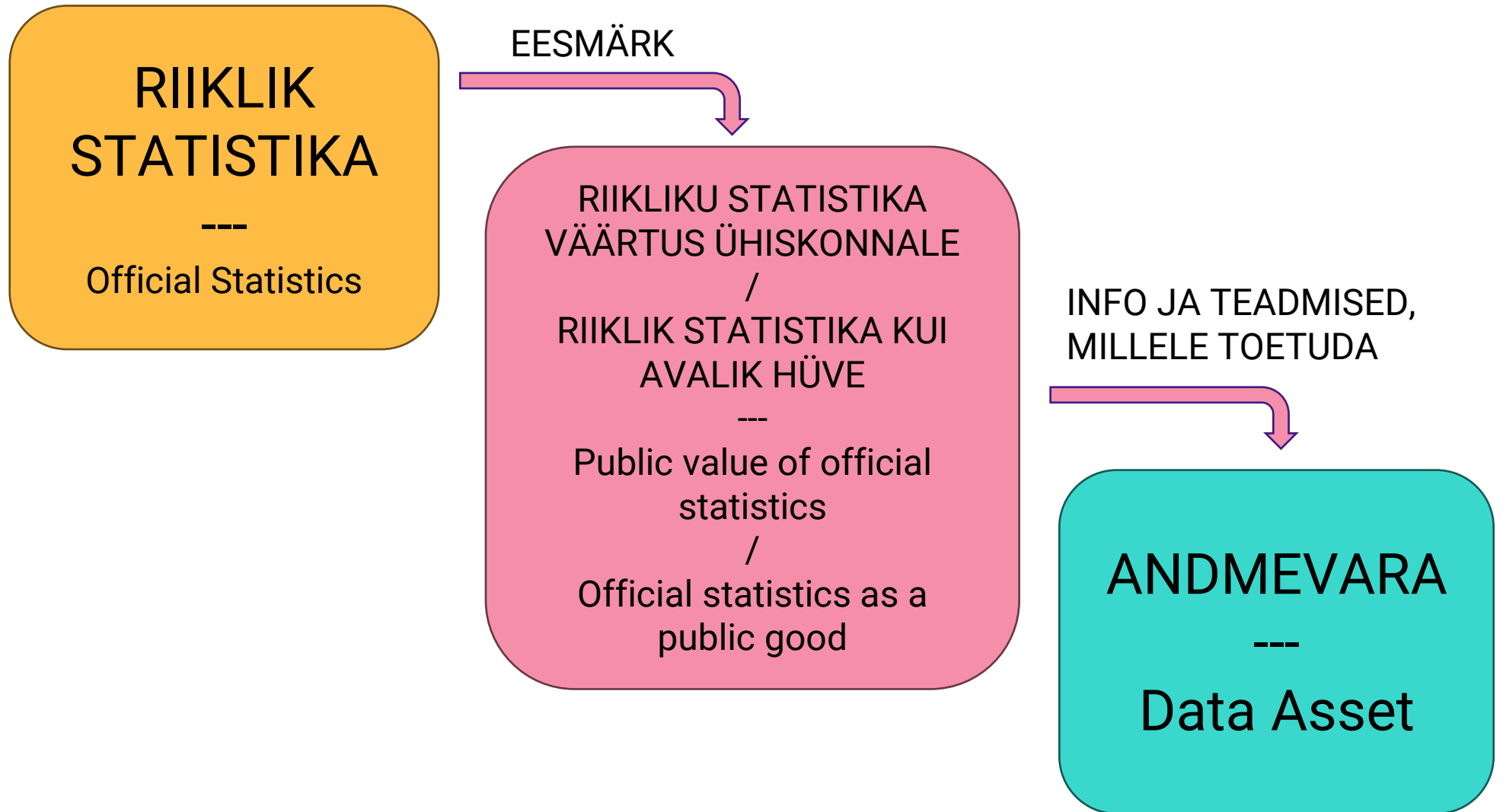
- Excel ja PDF on liiga laiad.
- Puudub seos tegevusega.
- Kriminaalmenetlus on OK
- Personalihalduse andmed OK

NÄIDE!

Rahvusvahelise statistikakogukonna määratlus (1)

- Definition
 - In official statistics, a data asset refers to any data resource that has value for the production of official statistics and is therefore subject to governance. This includes datasets (including microdata), databases, metadata, data products and data services derived from surveys, administrative sources, and other data inputs used in statistical production. The concept reflects the treatment of data as a strategic resource for generating public value.
- Implication
 - Recognizing data as an 'asset' is a foundational premise of data governance in official statistics. It implies that data are actively managed throughout their lifecycle through defined stewardship and governance arrangements, with the aim of maximizing their value for statistical production and public use in line with legal, ethical and statistical standards.
- Scope note
 - In official statistics, the term "data asset" is typically used in the context of data cataloguing and governance frameworks, where NSOs maintain inventories of datasets (e.g. survey microdata, administrative records, or register-based datasets) and classify them as managed assets with assigned ownership, metadata documentation, and defined conditions for access, reuse and lifecycle management.
- Related terms
 - Public value of official statistics / Official statistics as a public good

Riikliku statistika ja andmevara seos

NÄIDE!

Rahvusvahelise statistikakogukonna määratlus (2)

Any entity that is comprised of data and that is strategically used to generate value – whether financial or otherwise. For example, most NSOs prioritize the treatment of data as an asset in order to produce data and information that can be of use to citizens and to the development of the country.

A database is a data asset that is comprised of data records. A data asset may be a system or application output file, database, document, or web page. A data asset also includes a service that may be provided to access data from an application.

For example, a service that returns individual records from a database would be a data asset. Similarly, a web site that returns data in response to specific queries would be a data asset. Data assets include data from all sources, including surveys, administrative data, record linkage projects, big data and web scraping.

National Institute of Standards and Technology, n.d.; Statistics Canada, 2019
Glossary of data stewardship concepts (UNECE, 2024)

Andmed, andmevarad ja teave | metaandmed

Teave on üldine mõiste. Õiguses on see määratletud **avaliku teabe seaduses (AvTS)** kui avalik teave.

- Avalik teave (edaspidi teave) on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. (§ 3, lg 1)

Teabehaldust reguleerib Vabariigi Valitsuse määrus **teenuste korraldamise ja teabehalduse alused (TKTA)**. Selles on sätestatud teabe korrastamine.

- Asutusel on ülevaade oma põhiülesannete täitmisel tekkiva teabe, selle allikate ja hoiukohtade kohta. Ülevaade koostatakse protsesside analüüsi käigus ning viisil, mis võimaldab seda lihtsasti ajakohastada. (§ 12, lg 1)

teave ja info üldiselt

jäädvustatud ja dokumenteeritud teave

teave = info = andmed

dokument = andmestik

metainfosüsteem << --- >> liigitusskeem

Küsimus!

Millised on teie asutuse andmevarade tüübid?

- Nimetage 5-6 oma asutuse andmevara tüüpi, nagu te hetkel aru saate!
- Kas need tüübid tulid kergesti?
- Mis oli esimene kriteerium, mille alusel hakkasite mõtlema tüübi peale?
- Kas on veel andmevaratüüpe?

Infovara

Seos Eesti Infoturbestandardiga

GRC: Turbehaldus > GRC.3: Varade haldus > 3.1 Elutsükkel

Kavandamine

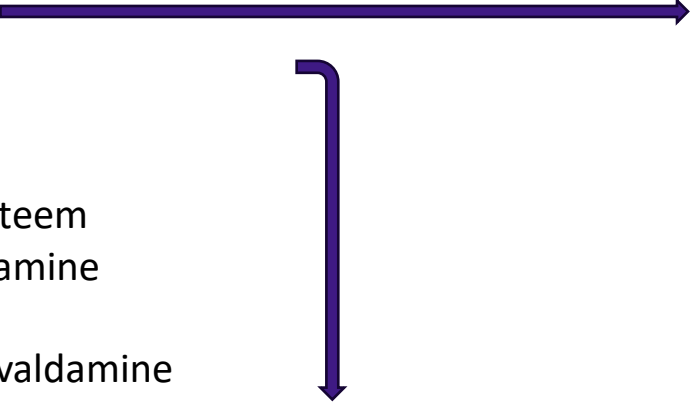
- GRC.3.M1 Varahalduse korraldus
- GRC.3.M2 Varade haldustoimingute vastutuse määramine

Käitamine

- GRC.3.M3 Andmehaldus
- GRC.3.M4 Varade register
- GRC.3.M5 Varahalduse protsess
- GRC.3.M6 IT-varade arvelevõtt
- GRC.3.M7 Keskne varahaldussüsteem
- GRC.3.M9 Varade nõrkuste hindamine

Kõrvaldamine

- GRC.3.M8 Varade kasutuselt kõrvaldamine

-
- a. Organisatsioonis on kasutusel ajakohane **register** kõigi kasutatavate varade jaoks.
 - b. Vara soetusel registreeritakse vara ja vara halduseks oluline info koheselt varade registris.
 - c. **Varade register** on koostatud ja koosseisu ajakohasus on kontrollitud regulaarselt varade inventuuride käigus vähemalt järgmiste parameetrite osas:
 - vara kirjeldus; vara liik; käideldavad andmed (kui on asjakohane); asukoht; vastutaja; seisukord.

- a. Kõik organisatsiooni **protsessides kasutatavad andmed** on tuvastatud ja kaitsevajaduse alusel klassifitseeritud. Andmekaitsemeetmed vastavad ärilistele ja regulatiivsetele nõuetele.
- b. **Kõik andmetüübid**, sõltumata vormingust, asukohast või süsteemist, on tuvastatud ja registreeritud.
- c. **Andmete seotus varadega**, kus andmeid töödeldakse, dokumenteeritakse vähemalt järgmiste varaloenditesse kantud varade korral:
 - füüsilised seadmed;
 - serverid;
 - IT-süsteemid;
 - rakendused.
- d. **Andmetüübid, klassifikatsioonid ja seotud varad** on dokumenteeritud ning regulaarselt ajakohastatud vastavalt keskkonnas toimuvatele muudatustele.

Infovarade näide > STAT, kuidas on E-ITS-is

Ressursitüüp
Andmebaas
Andmebaasi server
APEX platvorm
Koolituskeskkond
Linux platform
MS platvorm
Platvorm teenusena (PaaS)
Pre-live kekkond
Rakendus
Rakendus (IaaS)
Rakendus (PaaS)
Rakendus (SaaS)
Repositoorium
Riistvara
Teenus
Testkekkond
Tootekeskkond
Veebileht
Virtuaalserver

NÄIDE!

ressursitüüp = vara liik (vt eelmine slaid)

Asutustel võivad tüübid olla erinevad

Küsimus!

Kas mõisted on selged või ebaselged?

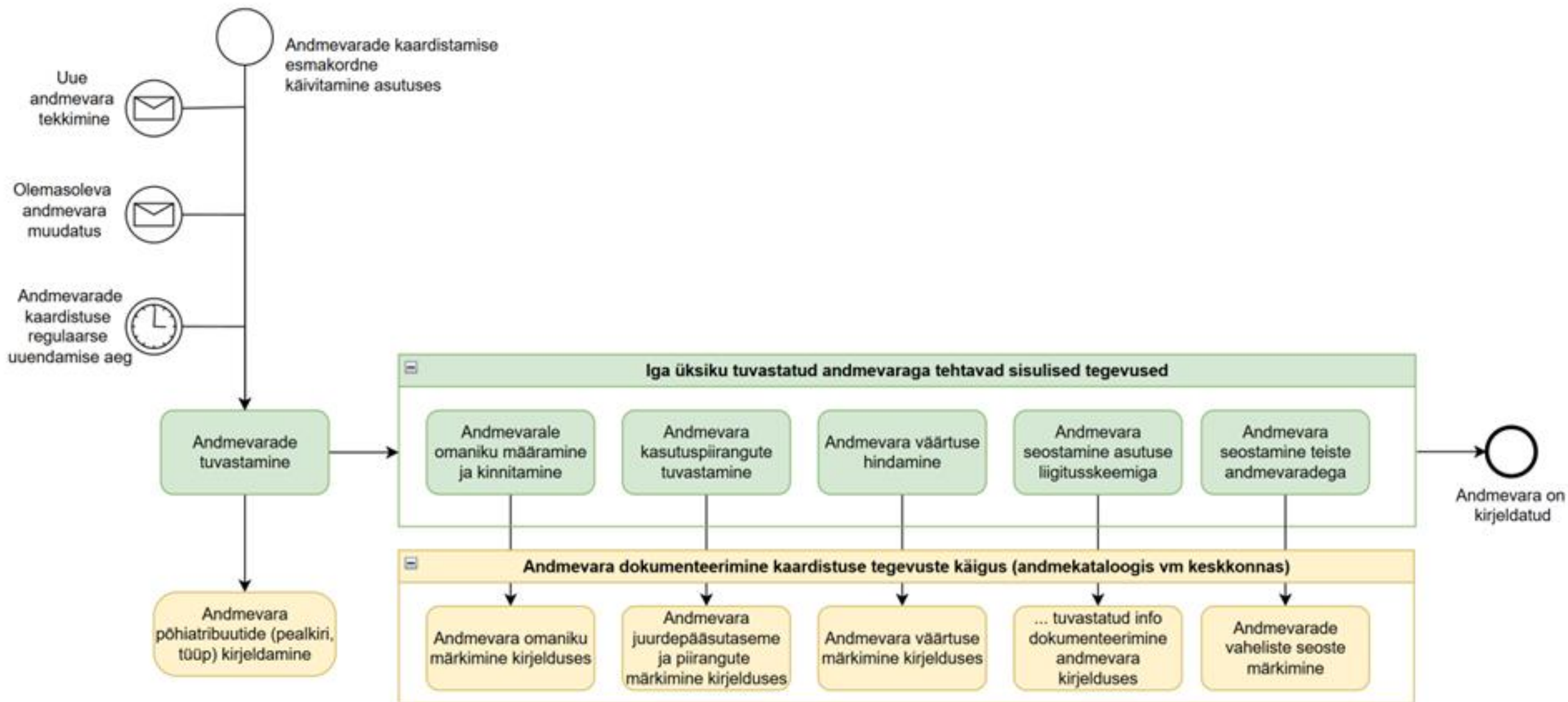
SUUDAN TERMINI TEGELIKKUSEGA KOKKU VIIA

NIMETA TERMIN(ID)

EI SAA HÄSTI ARU, MIDA TÄHENDAB JA KUIDAS
PRAKTILISELT KASUTADA

NIMETA TERMIN(ID)

Andmevarade kaardistamine ja halduse alla võtmine

3.1. Andmevarade tuvastamine

- Nagu ka eespool kirjeldatud, tuleb enne andmevarade kaardistamisega alustamist **tuvastada asutuse olulisemad struktuuriüksused ja valdkonnad. Kaardistamine viiakse läbi struktuuriüksuste kaupa**, alustades iga struktuuriüksuse puhul kas **teenuste ja äriprotsesside vaatest** (milliseid andmeid kasutatakse teenuste osutamisel) või **tehnilisest vaatest** (kus andmed tehniliselt paiknevad) ning täiendades seda hiljem teise vaatega. Kaardistamist alustatakse asutuse jaoks olulisematest struktuuriüksustest või valdkondadest.
- Lähenemisviisi valik sõltub asutuse töökorraldusest, **teenuste ja äriprotsesside kirjeldatuse tasemest** ning tehnilise info kättesaadavusest. Praktikas on soovitatav läheneda andmevarade kaardistamisele **astmeliselt**, liikudes teenuste ja äriprotsesside põhise ning tehnilise vaate vahel vastavalt asutuse võimalustele ja olemasolevale sisendile.
- **Teenuste ja äriprotsesside põhisest vaatest** on eelistatud lähenemisviis kuivõrd see seob andmed kaardistuse käigus otseselt asutuse tegevuste ja teenuste osutamisega (ehk andmete väärtuse vaatega). Samas on see võimalik ainult juhul, kui asutuses on teenused ja peamised äriprotsessid kirjeldatud ning nende juhtimine toimib.

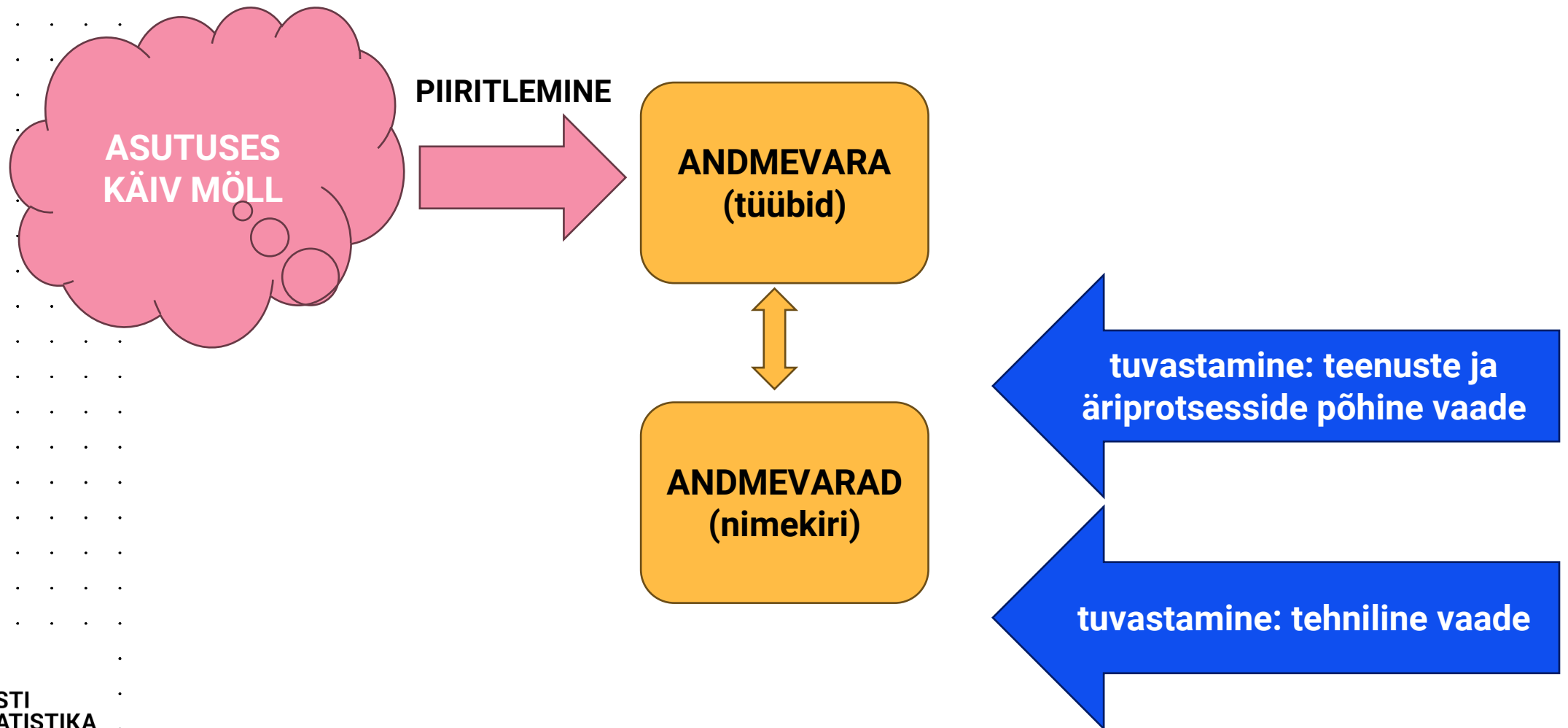
3.1.1. Andmevarade tuvastamine: andmevara äratundmiskriteeriumid

- Piiritlemise kriteerium
 - Kas andmevara on võimalik kirjeldada kindla skoobi ja nimetusega kogumina?
- Kasutuse kriteerium
 - Kas andmevara on kasutuses (või mõeldud kasutamiseks) mõne teenuse pakkumisel, otsuse langetamisel või aruande koostamisel?
- Õiguslike nõuete kriteerium
 - Kas andmevaraga on seotud õigusaktidest tulenev nõue?
- Omaniku kriteerium
 - Kas saab üheselt määrata andmevara kvaliteedi, juurdepääsu või muutmise eest vastutaja?
- Taaskasutuse kriteerium
 - Kas andmevara jagatakse või on see jagatav mõne andmelepingu, andmeteenuse, API, väljavõtte või aruande kaudu?

3.1.1. Andmevarade tuvastamine: andmevara äratundmiskriteeriumid (3 olulisemat või 1 olulisim)

- Piiritlemise kriteerium
 - Kas andmevara on võimalik kirjeldada kindla skoobi ja nimetusega kogumina?
 - Andmevara piiritlemisel on abiks järgmised andmevara tunnused:
 - Funktsionaalne tervik – andmete kogumit kasutatakse sama teenuse, protsess, otsuse langetamise või aruandluse eesmärgil.
 - Sisuline ühtsus – andmete kogum kirjeldab sama nähtust, objekti või valdkonda (nt isik, menetlus, teenus).
 - Füüsiline andmete paiknemine – andmete kogum asub samas infosüsteemis, andmebaasis, failikogus või muus andmekandjas.
- Kasutuse kriteerium
 - Kas andmevara on kasutuses (või mõeldud kasutamiseks) mõne teenuse pakkumisel, otsuse langetamisel või aruande koostamisel?
 - Andmevarad on igasugused asutuse ülesannetega seotud andmed mida asutus kasutab. Kui andmed asutuses kasutust ei leia, siis pole tegemist andmevaraga.
- Omaniku kriteerium
 - Kas saab üheselt määrata andmevara kvaliteedi, juurdepääsu või muutmise eest vastutaja?
 - Igale andmevarale peab saama määrata ühe konkreetse omaniku, kes saab otsustada andmevara kasutamise, muutmise ja haldamise põhimõtete üle. Kui ühe vastutaja määramine ei ole võimalik (andmehulga eest vastutavad erinevad tiimid / üksused / inimesed), siis on tegemist mitme andmevaraga ning andmevara piiritlust tuleb täpsustada.

Äratundmine ja tuvastamine

3.1.2. Andmevarade tuvastamine

- teenuste ja äriprotsesside põhine vaade
 - koguda kokku olemasolevad teenuseid ja äriprotsesse kirjeldavad materjalid, sh:
 - teenuste kataloog ja teenusekaardid;
 - asutuse protsessikirjeldused, vajadusel ka ametijuhendid jm äriprotsesse kirjeldavad materjalid.
 - analüüsida iga teenuse ja äriprotsessi puhul, milliseid andmeid teenuse osutamisel kasutatakse;
 - tuvastada teenuste ja äriprotsesside kaupa andmevarad, mida teenus ja äriprotsess loob, kasutab või töötleb. Tuvastamisel on abiks eelkirjeldatud äratundmiskriteeriumid.
- tehniline vaade
 - lähtuda küsimusest: „Kus meil andmed tegelikult asuvad?“ (millised andmekogud, infosüsteemid, kaustad, failid, andmebaasid, ja teenused asutuses kasutusel on);
 - koostada andmeallikate loetelu;
 - tuvastada tuleb ka need andmevarad, mille olemasolust pole kaardistaja teadlik ning millele tal puudub juurdepääs. Selleks on vaja kaasata IT-üksuste esindajaid (süsteemiomanikud, arhitektid) ning tutvuda asjakohase tehnilise dokumentatsiooniga (nt asutuse IT arhitektuuri kirjeldus).

Lisa 2: Võimalike andmevarade asukohtade loetelu (tehniline vaade)

1. Andmebaas või andmebaasiskeem
2. Andmelao tabelid ja vaated
3. Andmetabel/andmeobjekt
4. Fail
5. Failikogu / kataloog / kaust
6. API / andmeteenus (sh X-tee teenused)
7. Sõnastik (nt ärisõnastik, andmesõnastik) ja metaandmed
8. Juhtimislaud ja aruanded
9. Portaalid ja veebilehed
10. Koostöö- ja sisuhalduskeskkondade projektid ja sisulised üksused

3.1.4. Andmevara põhiatribuutide kirjeldamine

Andmevarade kaardistuse koostamise käigus kirjeldatakse iga andmevara kohta põhiatribuudid, et andmevarad oleksid eristatavad ja edasiseks kirjeldamiseks hallatavad.

Kirjeldamine tehakse soovitatavalt andmekataloogis (nt RIHAKE). Kui andmekataloogi ei ole, võib põhiatribuutide kirjeldamise teha ajutiselt tabelina (nt MS Excelis), kuid see tuleb hiljem kanda andmekataloogi.

Kohustuslikud põhiatribuudid:

- andmevara pealkiri
- andmevara asukoht (viide andmevara asukohale või selle puudumisel asukoha nimetus)
- andmevara tüüp

Andmevarade kaardistamisel on soovitatav lisada igale andmevarale unikaalne identifikaator. Kui kasutatakse andmekataloogi tarkvara, lisab ja haldab identifikaatoreid tarkvara ise.

Edasised tegevused andmevarade loeteluga

- 3.2. Andmevarade loetelu kinnitamine ja andmevaradele omanike määramine
- 3.3. Andmevara juurdepääsutaseme tuvastamine
 - Avalikustamist piiravad tingimused
 - Avaandmete potentsiaal
 - Väärtusliku andmestiku staatus
- 3.4 Andmevara väärtuse hindamine
 - (praktilisi näpunäiteid)
 - Andmevarade väärtuse hindamine võimaldab asutusel andmevarad nende olulisuse järgi prioriseerida ja otsustada, milliseid andmevarasid hallata ja kirjeldada esmajärjekorras
 - Tugineda saab põhiandmete olulisuse hindamise metoodikale.

3.4.1. Andmevara väärtuse hindamise metoodika

- Kasutatavaid mõisteid
 - Prioriseerimine
 - Hindamisskaala
- Metoodika
 - Küsimuste alusel hindamine: (1) mõju; (2) tähtsus asutusele
 - Küsimus 1 – mõju teenustele, tööprotsessidele, partneritele ja ühiskonnale
 - **Kui suur on andmevara tegelik kasutus ja seeläbi mõju teenustele, tööprotsessidele ja välistele partneritele ning kas andmevaral on laiem kasutuspotentsiaal partnerite või avalikkuse vaates?**
 - Küsimus 2 – strateegiline tähtsus asutusele
 - **Kas andmevaral on oluline roll asutuse strateegiliste eesmärkide saavutamisel või juhtimisotsuste langetamisel? Kas andmevaral on tõendusväärtus või arhiiviväärtus?**

Andmete väärtus: hüve, teadmus, kasu

ANDMETE VÄÄRTUS
KUI **SOTSIAALNE
HÜVE**

ANDMETE VÄÄRTUS
KUI **INFOVÄÄRTUS**
(teadmus)

ANDMETE VÄÄRTUS
KUI **MAJANDUSLIK
VÄÄRTUS** (VARA)

ÜKSIKISIK

LEITAVUS | JUURDEPÄÄS

USALDUSVÄÄRSUS | KIIRUS

INFO TARBIMINE

ORGANISATSIOONI KIHT

TEENUSED | TOOTED

TOIMINGUD ANDMETE ALUSEL

RAHALINE VÄÄRTUS

SOTSIAALNE KIHT

ANDMETE ÖKOSÜSTEEM

ARHIIVIVÄÄRTUSLIKUD ANDMED

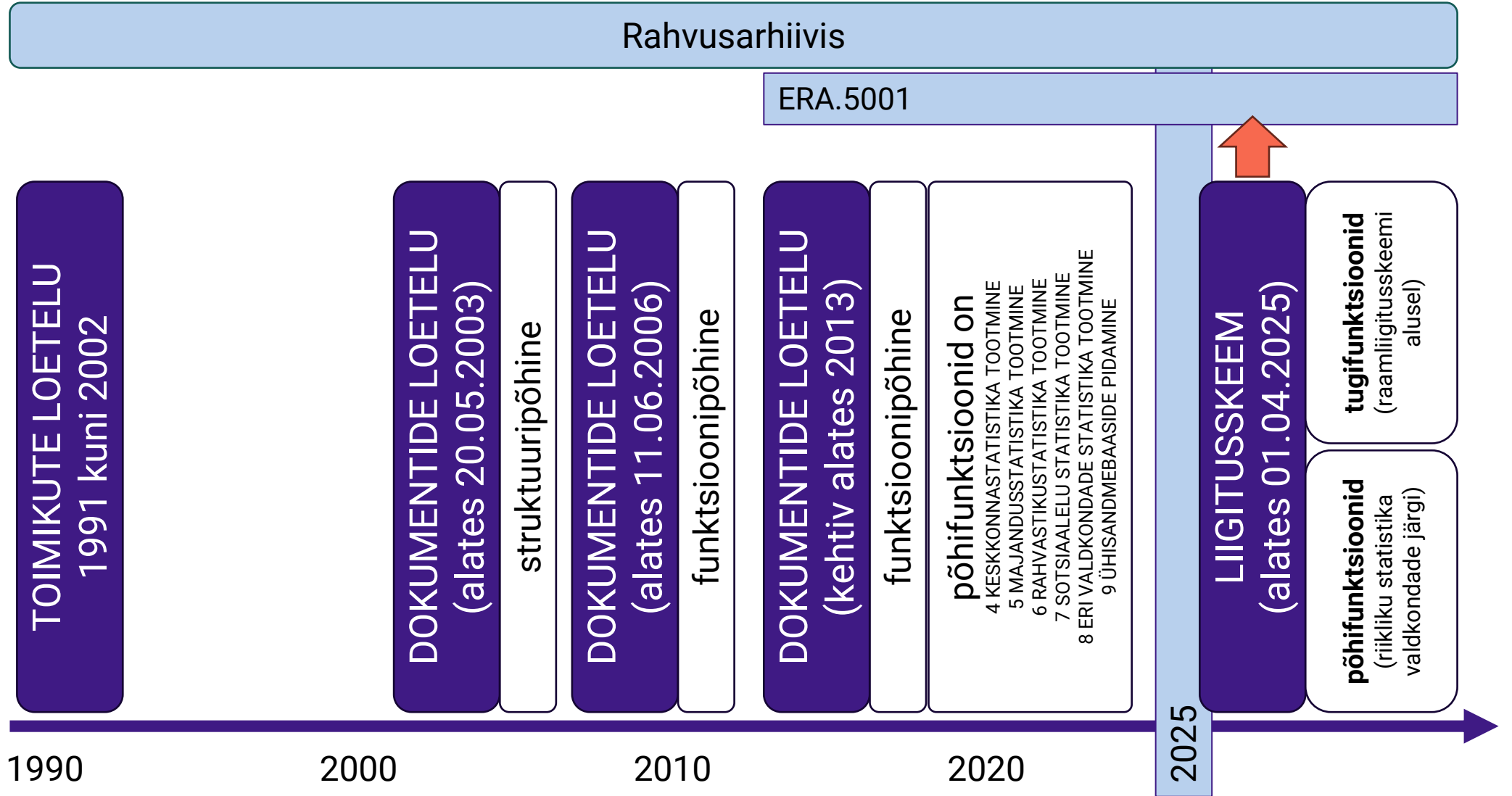
ANDMEMAJANDUS

3.4.2. Väärtuse ja tegeliku halduse vastavuse kontroll

- Väärtuse ja tegeliku halduse vastavuse võrdlemine eeldab, et asutuses tegeletakse andmevarade halduse ja andmekvaliteediga ning eksisteerib vähemalt osaline ülevaade millega väärtuse hinnanguid saab kõrvutada.
- Andmevara halduse ja kasutatavuse tase (0–3)
- Andmevara andmekvaliteet (0–3)
- Selle eesmärk ei ole andmevara väärtust ümber hinnata, vaid tuvastada võimalikud lahknevused väärtuse ja tegeliku olukorra vahel – olukorrad kus asutus panustab liiga palju ressursi väheväärtuslikele andmestikele ja liiga vähe väärtuslikele – ning seeläbi suunata edasisi tegevusi andmehalduse parendamiseks.

Statistikaameti liigitusskeem – põhifunktsioonid on statistika valdkonnad

EESTI
STATISTIKA

Näide:

1959. a rahvaloenduse lehed Rahvusarhiivis

Allarhiiv: 24. Отдел переписи населения и жилищного фонда

Sari: 1. Поставления, указания, инструкция

Sari: 2. Приказы

Sari: 3. Схематические и организационные планы

Sari: 4. Списки

Sari: 5. Таблицы, словаря

Sari: 6. Переписные листы

Säilik: ERA-R-10.12.160 Переписные листы переписи населения 1959 г.
Центрального района города Таллина

Säilik: ERA-R-10.12.161 Переписные листы переписи населения 1959 г.
Центрального района города Таллина

EESTI
STATISTIKA

Põhifunktsioonid – määratud sisuosakondadega tehtud kokkuleppe alusel (neid on 18)

6. Põllumajandus
7. Keskkond
8. Energeetika
9. Ettevõtlus
10. Ehitus
11. Turism
12. Transport
13. Väliskaubandus
14. Teadus ja tehnoloogia
15. Hinnaindeksid
16. Rahvamajanduse arvepidamine
17. Valitsemissektori rahandus
18. Rahvastik
19. Tööelu
20. Haridus
21. Ühiskond ja heaolu
22. Kultuur
23. Eri valdkondade statistika

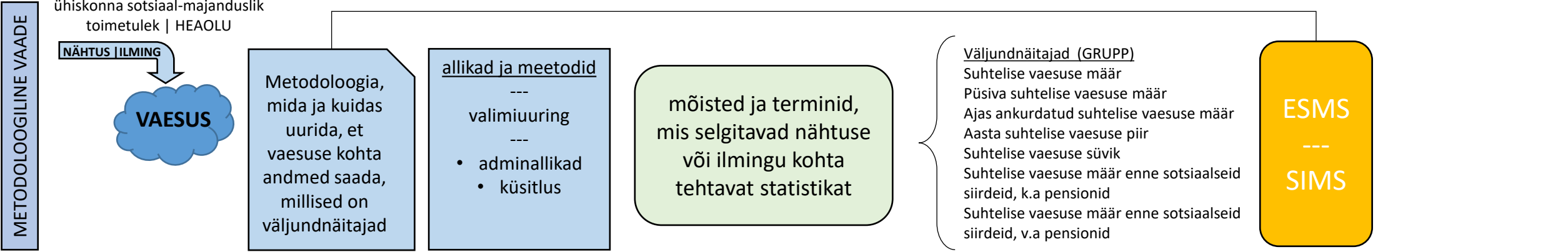
VALDKONNA 2 TÄHENDUST

1. **välisveebis ja statistika andmebaasis** kasutusel olev välisele kliendile mõeldud sõnastustega jaotused
2. **ühte või mitut sisuliselt kokku kuuluvat statistikatööd tähistav jaotus, mis liigitusskeemis on sarja moodustamise aluseks**

Iga funktsiooni all olev alamvaldkond on sarjade loomise kriteeriumiks.

Kui see kriteerium on jaotiseks valitud, siis luuaks selles kolm sarja:

1. **kogumisega** seotud andmestikele;
2. **töötlusega** seotud andmestikele;
3. **väljundiga** seotud andmestikele

NÄIDE >

40003 Sotsiaaluuring

Küsimustik

1254 Sotsiaaluuring. Isikuküsitlus

1255 Sotsiaaluuring. Leibkonnaküsitlus

küsimused | registrimuutujad

muutujatasandi kirjeldamine + loendid

FOR (40003)

Tabel | vaade

veerge

ridu

D_VERSION

6

0

F_AADDRESS

16

120505

F_ISIK

620

203968

F_ISIK_LIPUD

318

128220

F_ISIK_LISA

248

203968

F_KYLALISED

18

258

F_LAPS_EEMAL

23

333

F_LEIBKOND

407

88154

F_LEIBKOND_LIPUD

98

56495

F_LEIBKOND_LISA

77

88154

F_PARITOLU

48

15126

F_SUHTED

12

419422

F_TAASOTSIMINE

26

169077

F_TEENUSED_ISIK

24

15193

F_TEENUSED_LK

26

6026

F_VANEM_EEMAL

15

2178

L_KVALITEEDIINFO

8

0

L_KVALITEEDINAITAJA

6

0

L_VALIMTULEM

45

255815

L_VERSION

9

15

L_ERAND

7

31954

küsimused | registrimuutujad

muutujatasandi kirjeldamine + loendid

Px-web (kuubid)

Andmed avaldatakse (Sotsiaalelu >)

Laste heaolu - tabelites LES87–LEV13

Leibkonnad / Leibkondade üldandmed - kõigis tabelites (LEM01–LEM14)

Sotsiaalne tõrjutus ja vaesus / Laste vaesus ja toimetulek - kõigis tabelites (LES81–LES88)

Sotsiaalne tõrjutus ja vaesus / Vaesus ja ebavõrdsus - tabelites LES01–LES30 ja LES51

Sotsiaalne tõrjutus ja vaesus / Vanemaealiste vaesus, toimetulek ja sotsiaalsed suhted - tabelites LES61–LES69

(muud avaldamised)

joonised

graafikud

hall ala

Heaolu > Sotsiaalne tõrjutus ja vaesus > Suhteline vaesus

Statistika andmebaas > Sotsiaalelu > Sotsiaalne tõrjutus ja vaesus > Vaesus ja ebavõrdsus > LES02: VAESUSE JA ILMAJÄETUSE MÄÄR PEAMISE HÕIVESEISUNDI JA SOO JÄRGI

Metoodika ja kvaliteet > ESMS metaandmed > Sotsiaaluuring (40003)

PRAEGU KASUTUSEL OLEVAD ERINEVAD LIIGITUSED (OSAD)

Metaandmemudel (osa) seotuna statistika tegemise andmetöötlustetappidega

SARI

koondab eri aegadel (vaatlusperiood) tehtud tööd ning on 3 tüüpi sarju: 1) kogumisega tööd, milles on töötlus ja väljund; 2) admin- ja muud allikad kui eraldi kogumised; 3) töötlused juba kogutud andmete pealt

TÖÖ / UURING

ANDMESTIK

KIRJED
(TABELID)

KUUP

MUUTUJA

EESTI
STATISTIKA

ANDMETÖÖTLUSETAPID

kogumine

töötlus (üksikandmed >> koondandmed)

väljund (kuup)

1. STATISTIKATÖÖ KOGUMISEST LÄBI ERI TÖÖTLUSE ALAMETAPPIDE VÄLJUNDNÄITAJATE JA KUUPIDENI

2. ADMINANDMESTIK ESMASE TÖÖTLUSENI

3. TÖÖTLUSED KOGUTUD ANDMETE PEALT VÄLJUNDINI

4. AINULT VAHETÖÖTLUSED MINGIS TÖÖTLUSETAPIS

küsimustik

adminallikas

muu

ON TOOTMISLIINIL

sisse

IOR

DSA

FOR

OPR

väljundtabelid .px

muud väljundid

statistiline töötlus R-iga (Posit)

EI OLE TOOTMISLIINIL

sisse

esmane töötlus

statistiline töötlus

MUUTUJA KASUTAMINE KOGUMISEST VÄLJUNDINI (registrimuutujast kuubimuutujani)

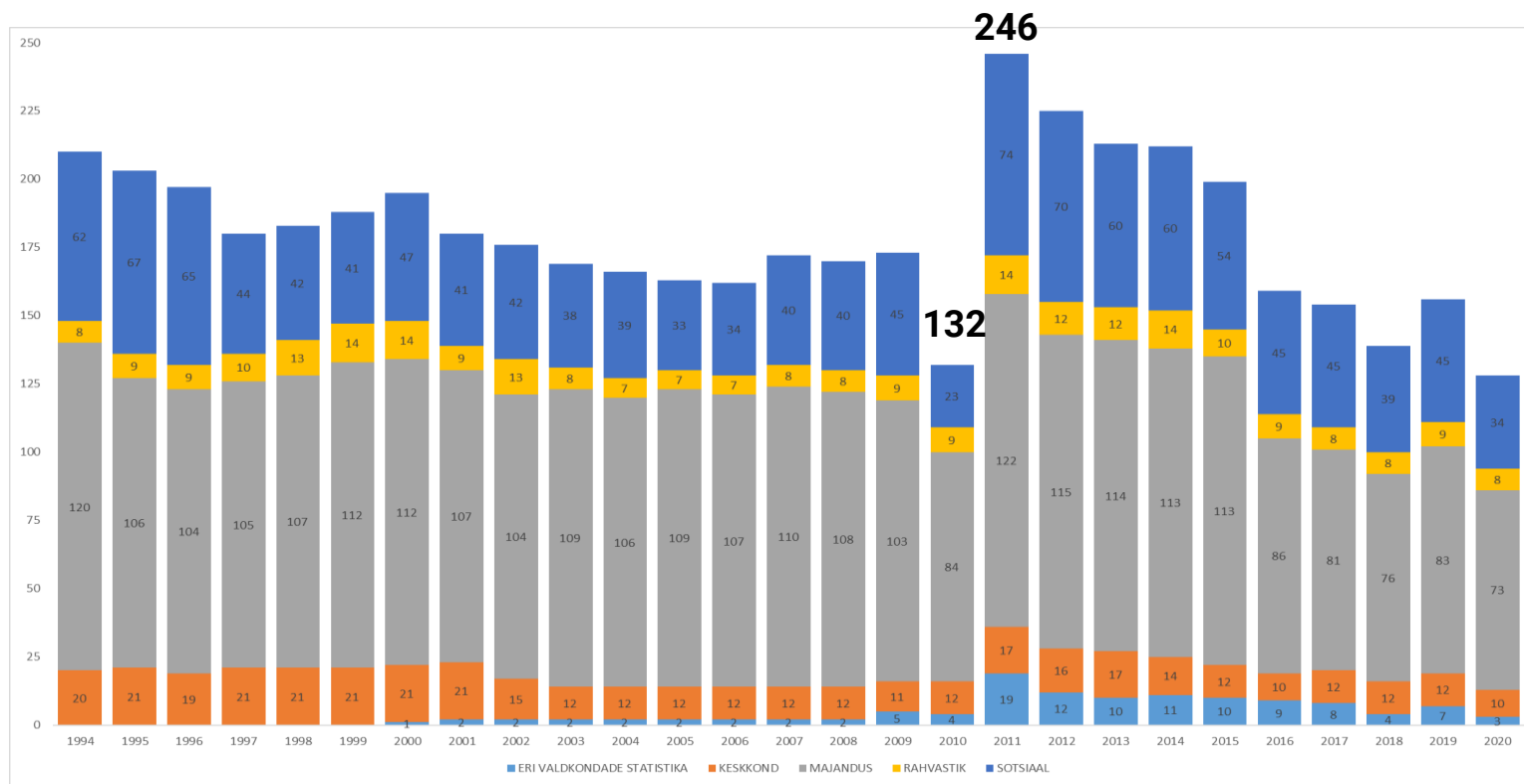
Statistikatööd ja varem statistilised vaatlused moodustavad ajas vaadates sarja

1. on olnud terve perioodi
 - sündid
 - tootjahinnad
2. on mingil ajal tulnud „selleks, et jääda“
 - Ettevõtte kompleksne kalendriaasta aruanne (EKOMAR), alates 2000
3. on lõppenud
 - 20802 (6166) Kinnisvarabürood, kuni 2009
 - 21222 Mahepõllumajandus, 2015 ja 2016
4. on tehtud, kuid vahepeal ei ole olnud tähisega statistikatöö, kuid (vist) on andmetena kogu aeg olemas
 - 21409 Sisend-väljundtabelid – kuni 2015 ning nüüd taas
5. on statistikatöö tähis, kuid ei ole andmestike mõttes statistikatöö
 - 50007 Ametite klassifikaatori uue versiooni (ISCO 2008) juurutamine (2011)
 - 50021 Poliitika mõjude kvantitatiivse hindamise mudel (2018)

Aastatel 1991 kuni 2025 on tehtud igal aastal saja ja kaheksa viiekümne töö / vaatluse vahel.

Kokku üle 5500.

Erinevaid vaatlusi või tähistega statistikatöid ~450.

Infohalduse süsteemid ja rakendused

Jagatud kettad
(miljonid failid)

- vana (AKT1)
- TOOTMINE
- ARHIIV

ATK 2 – Sharepoint

- isiklikud
- tiimide omad
- SISE-STAT
- JAGATUD-STAT

Excel

Word

PowerPoint

Teams

Outlook

Confluence

Jira

Riigitöötaja Iseteenindus

(puhkused, lähetused, kulud)

OpenText

dokumendihaldustarkvara
(sisuliselt tugifunktsioonid)

Põhitegevuseks

ANDMEHALDUSE (METAANDMETE) NÄIDE

tööks metaandmetega

iMeta

Colectica

muud

denodo

Nextcloud

STATISTIKA TEGEMISE / ANALÜÜTIKA NÄIDE

VAIS

andmete hoid ja töötlus

ORACLE

PxWeb

avaldatud
statistika

statistiline analüüs

posit

välisveeb

juhtimislaud

Colectica

SA Colectica live Search Explore Help anonymous

Väljamakstud taastuenergia toetuste summa eurodes, ilma käibemaksuta

Eleringi andmed Taastuenergia tasud ja toetused, alates 2024 FOR. Taastuenergia tasud ja toetused

Sari
Töö
Andmestik

Appears Within

- Series
 - Eleringi andmed
- Studies
 - Taastuenergia tasud ja toetused, alates 2024
- Data Files
 - FOR. Taastuenergia tasud ja toetused

SA Colectica live Search Explore

FOR. Taastuenergia tasud ja toetused

Eleringi andmed Taastuenergia tasud ja toetused, alates 2024

Search within

Data File

Title	FOR. Taastuenergia tasud ja toetused
Subtitle	6215
Description	Väljamakstud taastuenergia toetuste ja laekunud taastuenergia edastatakse AS Elering poolt kord kvartalis (31. jaanuaril, 30. versioneeritud vaatlusperioodi põhisel.
Type	FOR
Version Date	2024-07-31
Records	2
Variables	17
Date	2024-01-01
Explore	Explore Dataset
File Location	FOR_50307
Type of Versioning	Vaatlusperioodiga
Data periodicity	Kvartal

Variable Groups

2 items

Name	Label
FOR 6215, ELERING_TE_TASUD_TOETUSED	
AH_VERSION	

Andmestik
Andmetabel

Data

Records
Taastuenergia tasud ja toetused

SA Colectica live Search Explore Help anonymous

Väljamakstud taastuenergia toetuste summa eurodes, ilma käibemaksuta

Eleringi andmed Taastuenergia tasud ja toetused, alates 2024 FOR. Taastuenergia tasud ja toetused

FOR. Taastuenergia tasud ja toetused (1 of 17) TE_TASU

Variable Description

Name	TE_TOETUS
Label	Väljamakstud taastuenergia toetuste summa eurodes, ilma käibemaksuta
Muutuja positsioon	1
Dataset	FOR. Taastuenergia tasud ja toetused

Andmetabel
Muutuja

Representation

Representation Type	Numeric
Type	Kümnendary et-EE
Measurement Unit	€
Variable is a Weight	False
Measurement Unit	€

Lineage

- FOR_50307. Väljamakstud taastuenergia toetuste summa eurodes, ilma käibemaksuta
Taastuenergia tasud ja toetused, Elering - TE_TOETUS
 - IOR_50307. Väljamakstud taastuenergia toetuste summa eurodes, ilma käibemaksuta
Taastuenergia tasud ja toetused, Elering - TE_TOETUS
 - LEP_50307. Väljamakstud taastuenergia toetuste summa eurodes, ilma käibemaksuta kahe komakohaga.
Taastuenergia tasud ja toetused, Elering - TE_TOETUS

Muutuja liikumine töölusprotsessis, mis näitab põlvnemist

N-ö tehniline andmekataloog – Denodo

DATA CATALOG

Search

Database Clear all

Search

- + ad_idap
- + for_1xxxx
- + for_2xxxx
- for_3xxxx
- + for_30001
- + for_30003
- + for_30009
- + for_30012
- + for_30013
- + for_30014
- for_30101
 - + c_
 - for_30101__f_rahvastik**
 - for_30101__hariduse_jaotus_20...
 - for_30101__i_kvaliteediinfo
 - for_30101__i_kvaliteedinaitaja
 - for_30101__i_version
 - for_30101__i_erand
 - for_30101__i_muutus
- + for_30201
- + for_30202
- + for_30204
- + for_30205
- + for_30206
- + for_4xxxx
- + for_503xx
- + for_5xxxx

for_30101__f_rahvastik Back to previous page

Summary Schema Relationships Data lineage

veerud ehk muutujad

PK	Field name	Type	Field description	Nullable
	f_rahvastik_id	text	Kuni muutuja on iMeta-s või Colecticas kirjeldamata, tunnuseid ei kuvata... (vt. c_-alamteeki :)	✓
	Lähtebaasi tabeli I_VERSION rea unikaalne identifikaator	decimal	[I_VERSION_ID]	✓
	Vaatlusperioodi aasta	decimal	[AASTA] Aasta, mille kohta andmeid kogutakse. Nt EKOMAR 2014. aasta küsimustikuga kogutakse a andmeid 2013. aasta kohta (vaatlusperioodi aasta on 2013). Arvutatakse muutujast „Vaatlusperiood“.	✓
	Vaatlusperioodi periood	text	[PERIOD][50] Vaatlusperioodi ajavahemik, mille kohta andmeid kogutakse. Formaat M01, Q1, Y, S1.	✓
	Vaatlusperiood	text	[VAATLUSPERIOOD][20] Vaatlusperiood (aasta või muu ajavahemik, mille kohta andmed on kogutu d. Inglise keeles reference period. Kirjapilt on järgmine: Y + aasta neli kohta + S + üks koht poolaasta jaoks (kas poolaasta 1 või 2) + Q + üks koht kvartali jaoks + M + 2 kohta kuu jaoks, esimesed 9 kuud algavad 0-ga + D + kaks kohta kuupäeva jaoks. Näide: 31.12.2016 kirjutatakse Y2016S2Q4M12D31. K ui kuul ja kuupäeval ei ole tähtsust, täidetakse lühemalt, nt Y2016S2Q4. Mitmeaastase töö puhul see standard ei kehti.	✓
	Kirje laadimise aeg	timestamp	[KIRJE_LAADAEG]	✓
	SA-sisene anonüümitud isikukood	decimal	[SA_ISIK_ID] Isiku Statistikaametis anonüümitud isikukood.	✓
	Ema anonüümitud isikukood	decimal	[SA_ISIK_ID_EMA] Isikukood on riigi poolt kodanikele ja alaliselt riigis elavatele isikutele antav unikaalne numbrikombinatsioon. Isikukoodid moodustatakse eri riikides erinevalt. Isikukood kantakse isikut tõendavasse dokumenti.	✓
	Isa anonüümitud isikukood	decimal	[SA_ISIK_ID_ISA] Isikukood on riigi poolt kodanikele ja alaliselt riigis elavatele isikutele antav unikaalne numbrikombinatsioon. Isikukoodid moodustatakse eri riikides erinevalt. Isikukood kantakse isikut tõendavasse dokumenti.	✓
	Sünniaeg	timestamp	[SYNNIAEG] Isiku sünniaeg.	✓
	Sugu	text	[SUGU][10] Isiku sugu.	✓
	Rahvus	text	[RAHVUS][50] Isiku rahvus.	✓
	Rahvuse allikas	text	[RAHVUS_ALLIKAS][50] Viide andmetele, kus rahvuse info on pärit.	✓
	Kodakondsus	text	[KODAK][50] Isiku kodakondsus.	✓
	Kodakondsuse allikas	text	[KODAK_ALLIKAS][50] Viide andmetele, kust kodakondsuse väärtus on pärit.	✓
	Vanus	int	[VANUS] Isiku vanus vaatlusperioodi aasta alguses.	✓
	Elukoht Eestis vaatlusmomendi haldusjaotuses	text	[ELUKOHT][20] Isiku elukoht 1. jaanuaril: kood, mis sisaldab haldus- ja asustusüksuse koodi ja tüüpi.	✓
	Elukoha allikas	text	[ELUKOHT_ALLIKAS][50] Viide andmetele, kust elukoht on pärit.	✓
	Sünniriik	text	[SYNNIRIIK][50] Isiku sünniriik.	✓

skeemid (on sarnase struktuuriga tabelite komplektid statistikatööde kohta)

tabelid

Praktiline osa

- Statistikaamet annab ülevaate asutuste veebilehtedel kammimise tulemusel leitud andmestikest (failidest) ning arutame, kuidas neid varana hallata ja kättesaadavaks teha (ATV-s).
- Tehtud ja näidatud Phyton'i programme jagatakse eraldi kokkuleppel Oksana ja Maaritiga.

Kodune ülesanne

1. Millised on nende asutuse andmevarade tüübid?

Koostage nimekiri ja põhjendage, miks just need tüübid!

2. Milliseid rolle ja töövahendeid on vaja halduse korraldamiseks?

Loetlege rollid, kes töö ära tegema?

Milliste töövahenditega ülevaadet koostada ja hallata?

3. Kuidas korraldada koos andmevarade, avaandmete ja asutusesiseseks kasutuseks mõeldud andmestike haldust?

Milline oleks teie asutusele sobiv töökorraldus?

Ülesannete täpsustus

Koostage nimekiri ja põhjendage, miks just need tüübid!

- Koolitusel tuli välja, et tüpologiseerida saab mitmel moel. Juhises on *Joonis 1: Andmevara kui üldine mõiste* ning *Tabel 1. Näited andmevaradest* toodud ära nimekiri. Milline on teie asutusele sobiv tüüpide nimekiri?

Loetlege rollid, kes töö ära tegema? Milliste töövahenditega ülevaadet koostada ja hallata?

- Võttes aluseks juhises toodud näited, loetlege rollid. Mõelge kahele küsimusele: (1) Kes andmevarade nimekirja koostab? (2) Kes andmevarade nimekirja haldab?

Milline oleks teie asutusele sobiv töökorraldus?

- Siduge kokku kaks asja: (1) andmevarade tüübid ja (2) rollid ning mõelge läbi, millised struktuuriüksused ja protsessid on andmevarade halduseks sobivad. Millised neist on juba töös andmetega olemas ja millised on vaja alles välja kujundada?

Kodune ülesanne

4. Koostage näite alusel andmevarade nimekiri

1. STAT tehtud praktilise näite alusel (failid veebilehelt) või
2. enda andmevarade (andmestike) tüübi/tüüpide alusel

1. STAT on teinud kammimise asutuse veebilehel ning leidnud hulga faile (Phyton'is tehtud programm 1). Leitud faile on edasi töödeldud (Phyton'is tehtud programm 2).
 - Kontrollige üle, kas programm on faile õigesti käsitletud: (1) on andmevara, (2) ei ole andmevara.
 - Kontrollige üle rühmitamise õigsus ja parandage vead. Fikseerige parandused!
 - Kontrollige üle pealkirjastamine ja korrigeerige. Fikseerige parandused!
2. Asutus valib ühe või mitu andmevaratüüpi (Ülesande 1 tulem) ning koostab nende kohta kõigi seda tüüpi andmevarade nimekirja. (Soovitav on piirata nimekirja paari struktuuriüksusega.)
 - Nimekirja minimaalne kirjeldus on: (1) pealkiri, (2) staatus (töös/lõpetatud), (3) loomise aeg (ligikaudne), (4) kui andmevara on fail, siis faili nimi ja vorming